ואיכא דאפיך להו: אמר לעשרה כתבו גט: ת"ר [א]אמר לעשרה כתבו גט ותנו לאשתי אחד כותב על ידי כולם כולכם כתובו אחד כותב במעמד כולם [ב]הוליכו גט לאשתי אחד מוליך ע"י כולם כולכם הוליכו אחד מוליך במעמד כולם איבעיא להו מנה אותן מהו רב הונא אמר מנה אינו ככולכם ר' יוחנן משום ר' אלעזר דמן רומה אמר [ג]מנה הרי הוא ככולכם אמר רב פפא ולא פליגי הא דמנה כולהו והא דמנה מקצתייהו ° אמרי לה להאי גיסא ואמרי לה להאי גיסא אתקין רב יהודה בגיטא דכולכם כתובו או כולכון או כל חד וחד מינכון חתומו או כולכון או כל תרי מינכון אובילו או כולכון או כל חד וחד מינכון אמר רבא זימנין דגאיז ליה לדיבוריה ואמר כולכון ולא אמר כל חד מינכון ואתי לאיפסולי אלא אמר רבא [ג]כתובו כל חד מינכון חתומו כל תרי מינכון אובילו כל חד מינכון:

הדרן עלך האומר

מי [ד]שאחזו קורדייקוס ואמר כתבו גט לאשתי לא אמר כלום אמר כתבו גט לאשתי ואחזו קורדייקוס וחזר ואמר לא תכתבנו אין דבריו האחרונים כלום [ה]נשתתק ואמרו לו נכתוב גט לאשתך והרכין בראשו [ו]בודקין אותו שלשה פעמים אם אמר על לאו לאו ועל הן הן הרי אלו יכתבו ויתנו:

גמ' מאי קורדייקוס אמר שמואל דנכתיה חמרא חדתא דמעצרתא וליתני מי שנשכו יין חדש הא קמ"ל דהא רוחא קורדייקוס שמה למאי נפקא מינה לקמיעא מאי אסותיה [ה]בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא אמר אביי [ו]אמרה לי אם לשימשא בת יומא כווא דמיא בת תרי יומי סיכורי בת תלתא יומי בשרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא לשימשא עתיקתא ליתי תרנגולתא אוכמתי וליקרעה שתי וערב וליגלחיה למציעתא דרישיה ולותביה עילויה ונניחיה עילויה עד דמיסרך ולינחות וליקום במיא עד צואריה עד דחליש עלמא עילויה ולימוד ולסליק וליתיב ואי לא ליכול כרתי ולינחות וליקום במיא עד צואריה עד דחליש עלמא עילויה ולימוד ולסליק וליתיב לשימשא בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא לתלגא בישרא שמינא אגומרי וחמרא חייא רב עמרם חסידא כי הוה מצערין ליה בי ריש גלותא הוו מגנו ליה [ח]אתלגא למחר אמרו ליה מאי ניחא ליה למר דלייתו ליה אמר הני כל דאמינא להו מיפך אפכי אמר להו בישרא סומקא אגומרי וחמרא מרקא אייתו ליה אינהו בישרא שמינא אגומרי וחמרא חייא שמעה ילתא ומעיילה ליה לבי מסותא ומוקמי ליה במיא דבי מסותא עד דמהפכי מיא דבי מסותא והוו דמא וקאי בישריה פשיטי פשיטי רב יוסף איעסק בריחיא רב ששת איעסק בכשורי אמר [ו]גדולה מלאכה שמחממת את בעליה א"ל ריש גלותא לרב ששת מ"ט לא סעיד מר גבן א"ל דלא מעלו עבדי דחשידי אאבר מן החי א"ל מי יימר אמר ליה השתא מחוינא לך א"ל לשמעיה זיל גנוב אייתי לי חדא כרעא מחיותא אייתי ליה אמר להו אהדמו לי הדמי דחיותא אייתו תלת כרעי אותיבו קמיה אמר להו הא בעלת שלש רגלים הואי פסוק אייתו חדא מעלמא אותיבו קמיה אמר ליה לשמעיה אותביה נמי להך דידך אותבה אמר להו האי בת חמש רגלים הואי אמר ליה אי הכי ליעבדו קמיה (שמעיה) דמר וליכול א"ל לחיי קריבו תכא קמיהו ואייתו קמיה בישרא ואותיבו קמיה [ז]ריסתנא דחנקא חמתא גששיה ושקלה כרכה בסודריה לבתר דאכיל אמרי ליה

איגניב

ואיכא דאפיך להו. לרבה ורב יוסף: **ע"י כולן.** בשביל כולן: **מוליך במעמד כולן.** כולן ילכו עמו: **מנה מהו.** אם לא אמר כולכם אבל מנאן א' ב' ג' ד' ואמר כתבו גט לאשתי מהו [ט]מדמנינהו לכולהו הנך מניין איכוון או דלמא כיון דלא אמר להו כולכם המניין כתבו לא בעינן כולם: **אמרי לה להאי גיסא.** מנה כולהו אכולהו קפיד מנה מקצתייהו לא קפיד אלא אמניין השנים מהני מניין אחמו למעוטי השאר שלא נמנו אתא ולא לכל הני מניין איכוין שיחתמו כולם כיון דלא מנה לכולהו הוכרר שטורח הדבר עליו וחדל לו מדעתו הראשונה ואפי' המניין אינם צריכין לחתום אלא מקצתן: **ואמרי לה להאי גיסא.** מנה מקצתן גלי דעתיה דאהני קפיד וצריכין כולן המניין לחתום מנה כולן כיון דלא אמר כולכם לא הקפיד אלא לומר בפני מנין זה ולא שיחתמו כולם: **אתקין רב יהודה בגיטא דכולכם.** בגט שאדם אומר במעמד רבים ויש לחוש שמא יאמר לכולכם איכוין ולא יחתמו כולם ונמצא גט בטל התקין שיהו כותבין בו כך אמר לנו פלוני כתבו או כולכון או כל חד מנכון כולכון אחד כותב במעמד כולם או כל חד מנכון אפי' אין חביריו עמו: **אובילו.** הוליכו: **ואתי לאיפסולי.** שמא לא יהא אחד מהן במעמד כתיבתו או לא יחתמו כולן: **חתומו כל תרין מנכון.** ולא לימא (אינם) כולכם:

הדרן עלך האומר

מי שאחזו קורדייקוס. שם שידה השולטת כששותה יין הרבה מגיתו: **לא אמר כלום.** שאין דעתו מיושבת: **נשתתק.** לאו אשאחזו קורדייקוס קאי אלא אדם שנעשה אלם מחמת חולי: **הרכין.** הטה. ויט שמים מתרגמינן וארכין שמיא (תהלים יח): **בודקין אותו.** בדברים אחרים שואלין לו דברים שהוא ראוי להשיב עליהן (א) אם ראו דעתו מיושבת שמרמז על תשובת לאו הרכנה שדרך בני אדם להרכין על לאו ועל הין הרכנת הין שלשה פעמים לכל אחד כותבין ונותנין אם מרכין על הגט הרכנת הין: **גמ' נכתיה.** נשכו כלומר ששתה הימנו והרגיש בו: **רוחא.** שד האוחזו על ידי כך: **לקמיעא.** שמשביעין בה את הרוח בשמו: **סומקא.** כחוש: **מרקא.** מזוג במים הרבה: **לשמשא בת יומא.** חולי שאחזו מחמת חום בו ביום: **כווא דמיא.** ישתה: **סיכורי.** הקות דם בקרן: **סומקא.** כחוש: **עתיקתא.** מימים רבים: **למציעתא דרישיה.** דמולה: **דחליש ליה עלמא.** פג לבו: **ולימוד.** ישוט כמו נחית בר [ט]אמודאי (ב"ב דף עד:): **לשמשא בשרא סומקא כו'.** כדאמר: **לתלגא.** חולי שאחזו מחמת צינה: **חייא.** בלא מזיגת מים: **הוו מצערי ליה.** העבדים מפני שהיה חסיד ופרוש ומחמיר עליהן באיסורין: **ילתא.** אשת רב נחמן והיא בת הנשיא ואשת אב בית דין וחשובה כדאמרי' בהעור והרוטב (חולין דף קכד.) **דרב נחמן חתנא דבי נשיאה** הוה: **מסותא.** מרחץ: **דמהפכי.** מחממת זיעה אדומה היוצאה ממנו ע"י בשרא שמינא וחמרא חייא: **פשיטי פשיטי.** נהרות עגולות: **רב יוסף איעסק.** לתלגא בריחים כדי שיתחמם ויזיע: **בכשורי.** לשאת קורות ומשאות: **אהדמו לי הדמי דחיותא.** סדרו לפני נתחי הבהמה לנתחיה: **אהדמו.** הנתיחו כלומר ערכו הנתחים: **א"ל.** ריש גלותא: **אי הכי.** דמשום דחשידי הוא: **ליעבדו קמיה שמעיה דמר.** כלומר קמיה שמעיה דמר יסדרו המאכל בהיתר: **תכא.** שולחן: **ריסתנא דחנקא חמתא.** אמנשטריישו"ן. עצם קטן שעל כף הירך שאדם בולעו ונחנק משום דרב ששת סגי נהור הוה ולא יראנו ויאכל ויחנק: **גששיה.** משמש והרגיש באותו עצם: **שקל.** כל החתיכה וכרכה בסודריה:

איגניב

מי שאחזו קורדייקוס ואמר כתבו גט לאשתי לא אמר כלום. ואפי' אמר כתבו ותנו: **ברכה** בסודריה. משום דאשכח ביה טעמא דמילתא הוא דעבד הכי והגמרא לא פירשו עד לבסוף:

דאמר

עין משפט נר מצוה

סו א מיי' פ"ט מהל' גירושין הל' ט סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קכ סעי' ז וסי' קמא סעי' כא כג:

סז ב מיי' שם הלכ"ו סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קכ סעי' ט:

סח ג מיי' שם הלכ"ח טוש"ע שם סעי' יא:

א ד מיי' שם פ"ב הל"ד (וה"ט) סמג שם טוש"ע אה"ע סי' קכא סעי' א:

ב ה מיי' שם הלט"ו טוש"ע שם סעיף ה:

ג ו מיי' פ"ד מהל' דעות הל"ב והל' יד טו:

◆

תוספות רי"ד

אמר לעשרה כתבו [ותנו] גט לאשתי א' כותב ושני' חותמין דכך אמר להם כל שנים מכם כתבו ותנו גט לאשתי. אבל אם אמר כולכם כתובו קפידא הוי שרצה לבזותה בפני כולן וא' כותב וכולן חותמין ואם מת אחד מהן הרי הגט בטל שלא נתקיים תנאו: ת"ר אמר לעשרה כתבו גט לאשתי אחד כותב על ידי כולם. פי' לא צוה להם לחותמו אלא לכותבו בלבד כולכם כתבו א' כותב במעמד כולם פי' בהסכמת כולן שכולם ידעו כשיכתוב: הוליכו גט לאשתי אחד מוליך ע"י כולם כולכם הוליכו אחד מוליך במעמד כולם. פי' לא דמיא ברייתא למתני' דבמתני' צוה אותם בין על הכתיבה בין על החתימה משום הכי תנן אחד מהן כותב ושנים חותמין ואם אמר כולכם א' כותב (ושנים) [וכולם] חותמין אבל הברייתא מיירי כגון שלא צוה אותם אלא בכתיבת הגט והוא רוצה אח"כ להחתימו: איבעיא להו מנה אותן מהו רב הונא אמר מנה אותם אינו ככולכם ור' יוחנן משום ר' אלעזר אמר מנה אותם הרי הוא ככולכם אמר רב פפא ולא פליגי הא דמנה כולהו הא דמנה מקצתייהו אמרי לה להאי גיסא ואמרי לה להאי גיסא והילכך עבדינן לחומרא בין מנה כולם בין מנה מקצתם אותם שמנה ככולכם דמי: אתקין רב בגיטא כתובו כל חד מנכון (א) פי' כתובו חתומו כל תרי מנכון אובילו כל חד מנכון פי' כשמצוה הבעל במעמד אנשים כתבו גט לאשתי התקין שיאמר כך כתובו כל חד מנכון חתומו כל תרי מנכון אובילו כל חד מינכון גזירה שמא יאמר כולכם ויתבטל הגט משום הכי מלמדין אותו שיאמר כן:

סליק פירקא

(א) נראה דל"ל כתובו כל חד מנכון חתומו כל תרין מנכון כו'.

מסורת הש"ס

א) [תוספתא פפ"ד], ב) [ע' מ"ש תוס' על זה לקמן ע: ד"ה בודקין], ג) [לקמן ע:], ד) [קדושין לה: וש"נ], ה) פ"א חולי ליליא, ו) פ"א ל"ג, ז) [דסתנא גירסת ערוך], ח) תלגא מנגנו. גי' רש"ל, ט) [נ"ל אמודאי וכ"ג הערוך ע' ערך מד ג].

◆

גליון הש"ס

גמ' אמרי לה להאי גיסא. עיין זה ב"ב דף מג ע"ב וש"נ:

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בודקין וכו' להשיב עליהם לאו או הן ואם ראו דעתו:

◆

לעזי רש"י

אמינישטרישו"ן. מנת בשר מבושל.

◆

תוספות רי"ד (המשך)

מי שאחזו קורדייקוס ואמר כתבו גט לאשתי לא אמר כלום אמר כתבו גט לאשתי ואחזו קורדייקוס וחזר ואמר אל תכתבוהו אין בדבריו האחרונים כלום: נשתתק ואמרו לו נכתוב גט לאשתך והרכין בראשו בודקין אותו ג' פעמים אם אמר על לאו לאו ועל הן הן הרי אלו יכתבו ויתנו. פי' קורדייקוס הוא רוח רעה השורה על האדם ששותה יין מגיתו ומפני זה לא אמר כלום שמשועמם הוא ואינו עומד על דעתו ואם מתחילה צוה ואמר כתבו גט לאשתי ואח"כ אחזו קורדייקוס וחזר ואמר אל תכתבוהו אין בדבריו האחרונים כלום ולא בטלה שליחותו: נשתתק לאו אמי שאחזו קורדייקוס קאי אלא אדם שנאלם מחמת חולי ועומד על דעתו ואם אמרו לו נכתוב גט לאשתך והוא הרכין והטה להם בראשו סימן [הוא] שמתרצה בדבר בודקין אותו ג' פעמים בדברים אחרים אם משיב על לאו לאו ועל הין הין על דעתו הוא עומד וסומכין בהרכנת ראשו וכותבין גט לאשתו: